

Tal av Sara Larsson på nationaldagen

6 februari 2010

Burie Biejjie Jáhkamáhke! God dag Jokkmokk!

Från Sametinget, det samiska folkets eget parlament, vill jag önska er en trevlig dag idag, samefolkets dag. Samernas nationaldag!

Denna dag firar alla samer, oavsett om de bor i Sverige, Norge, Finland eller Ryssland att vår gemensamma samiska kultur faktiskt är levande, utvecklas och en viktig del av det mångkulturella globala samhället. Vi manifesterar den stolthet vi känner över att vara dem vi är, att få vara samer.

Denna dag innebär också en möjlighet för alla människor att fira och glädjas åt att den samiska kulturen. Det är nämligen inte bara ett privilegium att få leva i ett mångkulturellt samhälle. Det kräver också att vi alla visar nyfikenhet och tolerans för varandra och respekt för att vi ibland är olika och vill uttrycka oss på olika sätt. Som same är det lätt att bli ifrågasatt i det vardagliga livet. Därför behövs en sådan här dag – som påminner oss själva och omvärlden om hur värdefulla vi är.

Att denna dag äger rum just den 6 februari beror på att det första samiska landsmötet hölls i Trondheim den 6 februari 1917. Det var första gången samer från hela Sápmi Sverige samlades till ett större gränslöst möte för diskutera och belysa gemensamma frågeställningar. En av de mest drivande initiativtagarna till landsmötet var Elsa Laula Renberg. Hon var född i sydsamiskt område, i mina egna hemtrakter, och hon var bekymrad över den politik som den svenska staten bedrev och ansåg att samerna för att se förändring måste stå tillsammans. På grund av detta gjorde hon inte bara otaliga resor ner till Stockholm för att uppvakta statsmakterna där. Med hjälp av sin egen skrift *Inför Lif Eller Död* mobiliserade hon det samiska samhället till att engagera sig och förena sig. Hon startade den första samiska kvinnoorganisationen 1904 och hade en vision om ett eget samiskt parlament.

Hennes engagemang påminner mig om att det finns en framtid med stora möjligheter. Idag har vi ett Sameting i Sverige, Norge och Finland och snart i Ryssland. Sametinget i Sverige fick sedan valet förra året en sammansättning av lika många kvinnor som män och vår första kvinnliga styrelseordförande.

Det är också glädjande att stå här på denna dag just här, i Jokkmokk. Och det är av flera skäl.

För det första befinner vi oss i en samisk tillfällig huvudstad, Jokkmokks marknad samlar fler samer än någon annan plats i Sverige. Alla samiska politiker, artister, hantverkare, författare, livsmedelsföretagare kan ni finna här. De nyaste trenderna blandas med de genuint traditionella berättarsederna och mattraditionerna. Allt detta i andemeningen att det samiska får stå i centrum och bjuda alla världens besökare på det bästa vi har. På Jokkmokks marknad behöver ingen same känna sig ifrågasatt.

För det andra, är det särskilt glädjande, att Jokkmokk för tredje året i rad arrangerar i dessa dagar en internationell konferens med miljöfrågor som tema. Att ett så viktigt ämne som de globala klimatförändringarna diskuteras i Sápmi innebär att urfolk i världen, och samerna just i detta fall, tar ansvar för och delar med sig av den värdefulla traditionella kunskap och livsvisdom som behövs för att ställa om våra liv, konsumtionsmönster och prioriteringar så vi kan skapa en hållbar utveckling av våra samhällen. Där omsorg om naturen och en sund förvaltning av våra gemensamma naturresurser utvecklas. Detta för mig in på det tredje skälet till att jag är särskilt glad att fira denna dag just i Jokkmokk.

Samebyarna i det här området, i samarbete med Länsstyrelsen i Norrbottens län och Jokkmokks kommun har nämligen nyligen blivit helt överens om en förvaltningsmodell för världsarvet och nationalparken Laponia som innebär att samerna inte är minoritet i förvaltningsorganisationen utan i majoritet. Att dessa parter blivit helt överens om detta är unikt för Sverige som är väldigt dåliga på att erkänna det samiska folkets grundläggande rätt till självbestämmande och rätt att själva förfoga över sina naturresurser. Men det är alltså möjligt i Jokkmokk och jag är säker på att det kan innebära internationell uppmärksamhet kring ett gott exempel på hur man kan samverka på lokal nivå och där urfolket faktiskt inte måste ge vika och tvingas se sina rättigheter beslagtagna av majoritetssamhället. Hela det lokala samhället kan istället tjäna på att urfolken respekteras fullt ut.

Så låt oss glädjas och fira denna dag här i Jokkmokk. Men låt oss också planera för ett firande nästa år. Det innebär att vi alla måste hjälpas åt att säkerställa att det samiska folkets rättigheter respekteras i Sverige. Samernas rätt till självbestämmande genom Sametinget måste få utvecklas och stärkas. Myten, för jag i min roll som styrelseordförande vet att det är en myt, om att vi samer skulle bråka mer än andra demokratiska folk, får inte användas som argument för att inte ge samerna större självbestämmande. Rennäringens framtid måste

säkerställas genom en bättre rovdjurpolitik i Sverige och en beredskap och acceptans i samhället för de förändringar som klimatet innebär och slutligen så måste det samiska språket, den enskilt viktigaste sammanhållande faktorn för alla samer få utrymme i det svenska samhället.

Så låt oss ta gemensamt ansvar för det mångkulturella samhället och idag särskilt glädjas och fira vår unika samiska kultur.

Gäjtoeh!